

Barbora Hunčovská: Zvíře na bojišti 1. světové války: koně a přepravní zvířata. Bakalářská práce, Praha: FF UK, 121s.

/posudek/

Originální bakalářská práce Barbory Hunčovské se zabývá zcela opomíjeným a přitom „očividným“ tématem života, strádání a smrti milionů koní a dalších přepravních zvířat v době první světové války. Práce je psána velmi čtivě, je pečlivě zredigována, je vybavena dobře zvolenými obrazovými i textovými přílohami.

Autorka se nechává inspirovat zejména tzv. animal studies, které usilují o to, zachytit působení zvířat ve společnosti a v dějinách z hlediska nikoliv výlučně antropocentrického. Jde o perspektivu pokoušející se o zachycení subjektivního vnímání zvířete, jakož i zkušenostní roviny lidského vnímání skutečnosti ovlivněné zásadně interakcí člověka se zvířetem. Tento způsob čtení a interpretace historické látky zároveň nastiňuje vývoj lidské společnosti z potenciálně zajímavého alternativního úhlu nabourávajícího řadu ustálených interpretačních stereotypů.

Autorka se nezaměřuje na jedno národní prostředí či konkrétní oblast probíhajícího konfliktu první světové války. Usiluje spíše o základní formulaci zkušenosti této historické události „z pohledu koně“. To je dáno jednak absencí tohoto typu bádání v českém či středoevropském prostředí a jednak také značnými heuristickými nároky, které takové bádání obnáší. Opírá se tedy především o anglicky a francouzsky psanou sekundární literaturu. K „domácímu“ prostředí však přihlíží zejména na základě primárních pramenů, když využívá např. předpisy rakousko-uherské armády či vybrané egodokumenty.

V nejobsáhlejší, druhé kapitole své práce se autorka zabývá nejrůznějšími stránkami života přepravních zvířat v rámci první světové války počínaje jejich rekvizicí, výcvikem, přepravou, přes různé formy jejich využití a práce na frontách až po každodennostní aspekty „života koní“ stejně jako „života s koňmi“. Samostatná kapitola je věnována institucionálnímu rámci života koní rekonstruovanému na základě předpisů rakousko-uherské armády. Podobně se autorka v oddělené kapitole věnuje otázce vztahu člověka a koně stejně jako paměti koně v první světové válce, jakkoliv se mnohé stránky tohoto vztahu objevují již v předcházejících částech práce.

Velmi systematicky uspořádanému materiálu a jeho pečlivé interpretaci lze stěží něco vytknout. U práce tohoto typu nemá smysl uvažovat nad tím, kterou z popisovaných stránek by bylo dobré rozvést, neboť její hlavní kvalita spočívá právě ve vyváženém a systematickém přístupu. Snad jediné, co se mi zdá v rámci takto pojatého výzkumu mírně podceněno je ekonomický aspekt problému, kterému se autorka věnuje okrajově na mnoha místech především v souvislosti s válečným nedostatkem. I vzhledem o ostatním kapitolám věnovaným institucionálnímu pozadí by stálo za to věnovat „životu přepravních zvířat v ekonomických číslech“ samostatnou podkapitolu.

Z celkově velmi vysoké kvality textu poněkud vybočuje jen velmi stručný závěr, bolavé to místo kvalifikačních prací. Problém není ani tak v jeho stručnosti jako v tom, o čem (ne)pojednává. Autorka zde celkem zbytečně přiznává nedostatky (ty jsou v každé práci) a nastiňuje záměry svého dalšího výzkumu k

tématu zamýšlené DP. To je sice hezké, ale do závěru to nepatří. Zde se měla pokusit o shrnutí dosavadního textu či o souhrnnou odpověď na otázku, kterou si klade na počátku své práce, „jaká byla cesta tažného či nákladního zvířete první světovou válkou“, a pro kterou celou dobu sbírala jednotlivé odpovědi. Ještě více ambiciózní by bylo pokusit se o formulaci závěru ve smyslu odpovědi na otázku, jak v tomto konkrétním případě historická perspektiva z pohledu zvířat jako aktérů událostí mění, přinejmenším potenciálně, náš pohled na první světovou válku. Animal studies podobně jako jiné příbuzné „minority studies“ usilují - pomocí neotřelých epistemologických, etických a ve výsledku i politických perspektiv - o nabourání převažujících schémat našeho historického uvažování. Mnohé z těchto perspektiv ve zde diskutovaném textu v náznaku již operují. Stálo by proto v budoucnu za to, pokusit se je zvýraznit a v interpretační rovině lépe zužitkovat.

Celkově vzato se jedná o velmi zdařilou bakalářskou práci. Ještě jednou bych rád ocenil tematickou originalitu i kuráž autorky, která byla s to se tématu zhostit překvapivě suverénním způsobem. Přispívá k tomu i relativně vyzrálý písemný projev a v neposlední řadě i schopnost autorky čerpat znalosti a inspiraci v cizojazyčné literatuře přinejmenším tří světových jazyků. Tuto velmi zdařilou bakalářskou práci navrhuji ocenit jako výbornou!

PhDr. Michal Kopeček, PhD.

ÚČD FF UK